

OPIS TREŚCI

Przedmowa

ROZDZIAŁ 39

Fotony i fale materii 1

Czy cząstka taka jak elektron może być falą?

39.1. Nowy kierunek 2

39.2. Foton, kwant światła 2

39.3. Zjawisko fotoelektryczne 4

39.4. Fotony mają pęd 8

39.5. Światło jako fala prawdopodobieństwa 12

39.6. Elektrony i fale materii 14

39.7. Równanie Schrödingera 18

39.8. Zasada nieoznaczoności Heisenberga 21

39.9. Zjawisko tunelowe 22

Podsumowanie 25

Pytania 26

Zadania 27

ROZDZIAŁ 40

Jeszcze o falach materii 33

Jak zagonić do zagrody elektron?

40.1. Budowa atomu 34

40.2. Fale w linie a fale materii 34

40.3. Energia elektronu w pułapce 35

40.4. Funkcje falowe elektronu w pułapce 40

40.5. Elektron w skończonej studni 44

40.6. Inne pułapki elektronów 46

40.7. Dwu- i trójwymiarowe pułapki elektronów 48

40.8. Atom wodoru 50

Podsumowanie 59

Pytania 61

Zadania 62

ROZDZIAŁ 41

Wszystko o atomach 66

Dlaczego światło lasera jest wyjątkowe?

41.1. Atomy i świat wokół nas 67

41.2. Niektóre właściwości atomów 67

41.3. Spin elektronu 70

41.4. Momenty pędu i momenty magnetyczne 71

41.5. Doświadczenie Sterna–Gerlacha 73

41.6. Rezonans magnetyczny 77

41.7. Zakaz Pauliego 78

41.8. Wiele elektronów w pułapkach prostokątnych 79

41.9. Budowa układu okresowego 82

41.10. Promieniowanie rentgenowskie
i numerowanie pierwiastków 85

41.11. Lasery i światło laserowe 90

41.12. Jak działa laser 91

Podsumowanie 95

Pytania 96

Zadania 97

ROZDZIAŁ 42

Przewodnictwo elektryczne ciał stałych 103

Dlaczego w fabryce Intela trzeba nosić „kombinezony astronautów”?

42.1. Ciała stałe 104

42.2. Właściwości elektryczne ciał stałych 104

42.3. Poziomy energetyczne w kryształach 105

42.4. Izolatory 106

42.5. Metale 107

42.6. Półprzewodniki 114

42.7. Półprzewodniki domieszkowane	116
42.8. Złącze p-n	119
42.9. Złącze prostujące	121
42.10. Dioda świecąca (LED)	123
42.11. Tranzystor	125
Podsumowanie	128
Pytania	129
Zadania	130

ROZDZIAŁ 43

Fizyka jądrowa	134
<i>Dlaczego i w jaki sposób niektóre jądra się rozpadają?</i>	

43.1. Odkrycie jądra	135
43.2. Niektóre właściwości jąder	137
43.3. Rozpad promieniotwórczy	144
43.4. Rozpad α	147
43.5. Rozpad β	150
43.6. Datowanie na podstawie rozpadu promieniotwórczego	153
43.7. Pomiar dawki promieniowania	154
43.8. Modele jądrowe	156
Podsumowanie	159
Pytania	160
Zadania	161

ROZDZIAŁ 44

Energia jądrowa	169
<i>Jakie zjawiska fizyczne kryją się za obrazem, który przeraża świat od II wojny światowej?</i>	

44.1. Atom i jego jądro	170
44.2. Rozszczepienie jądra: podstawy procesu	171
44.3. Model rozszczepienia jądra	174
44.4. Reaktor jądrowy	176
44.5. Naturalny reaktor jądrowy	181
44.6. Synteza termojądrowa: podstawy procesu	183
44.7. Synteza termojądrowa we wnętrzu Słońca i innych gwiazd	185
44.8. Kontrolowana synteza termojądrowa	188
Podsumowanie	191
Pytania	192
Zadania	193

ROZDZIAŁ 45

Kwarki, leptony i Wielki Wybuch	198

Jak można było sfotografować młody Wszechświat?

45.1. Fizyka naprawdę współczesna	199
45.2. Cząstki, cząstki, cząstki	199
45.3. Interludium	203
45.4. Leptony	207
45.5. Hadrony	209
45.6. Jeszcze jedno prawo zachowania	211
45.7. Ścieżka ośmiokrotna	212
45.8. Model kwarkowy	213
45.9. Oddziaływania podstawowe i cząstki pośredniczące	216
45.10. Chwila refleksji	219
45.11. Wszechświat się rozszerza	219
45.12. Promieniowanie reliktowe	221
45.13. Ciemna materia	221
45.14. Wielki Wybuch	222
45.15. Zakończenie	224
Podsumowanie	225
Pytania	225
Zadania	226

DODATKI

A. Międzynarodowy Układ Jednostek (SI)	A1
B. Niektóre podstawowe stałe fizyczne	A3
C. Niektóre dane astronomiczne	A5
D. Współczynniki zamiany jednostek	A7
E. Wzory matematyczne	A11
F. Właściwości pierwiastków	A14
G. Układ okresowy pierwiastków	A17

Odpowiedzi do sprawdzianów oraz pytań i zadań o numerach nieparzystych

Skorowidz